

Bekkenleddsmerter

Fra forskning til klinikk

Kiropraktor Anne Marie Gausel, ph.d., postdok., førsteamanuensis II

Kiropraktor Evelyn Kleppe-Danby, ph.d.-stipendiat

1

Bekkenleddsmerter

2

Anamnese

3

Undersøkelse

4

Behandling, informasjon og råd

5

Forebygging

~~Bekkenløsning~~

Bekkenleddsmerter

- 1 av 5
- Smerter
- Funksjonsnedsettelse
- Livskvalitet
- Sykmelding
- Prognose

Swangerskapsrelaterete bekkenleddsmerter

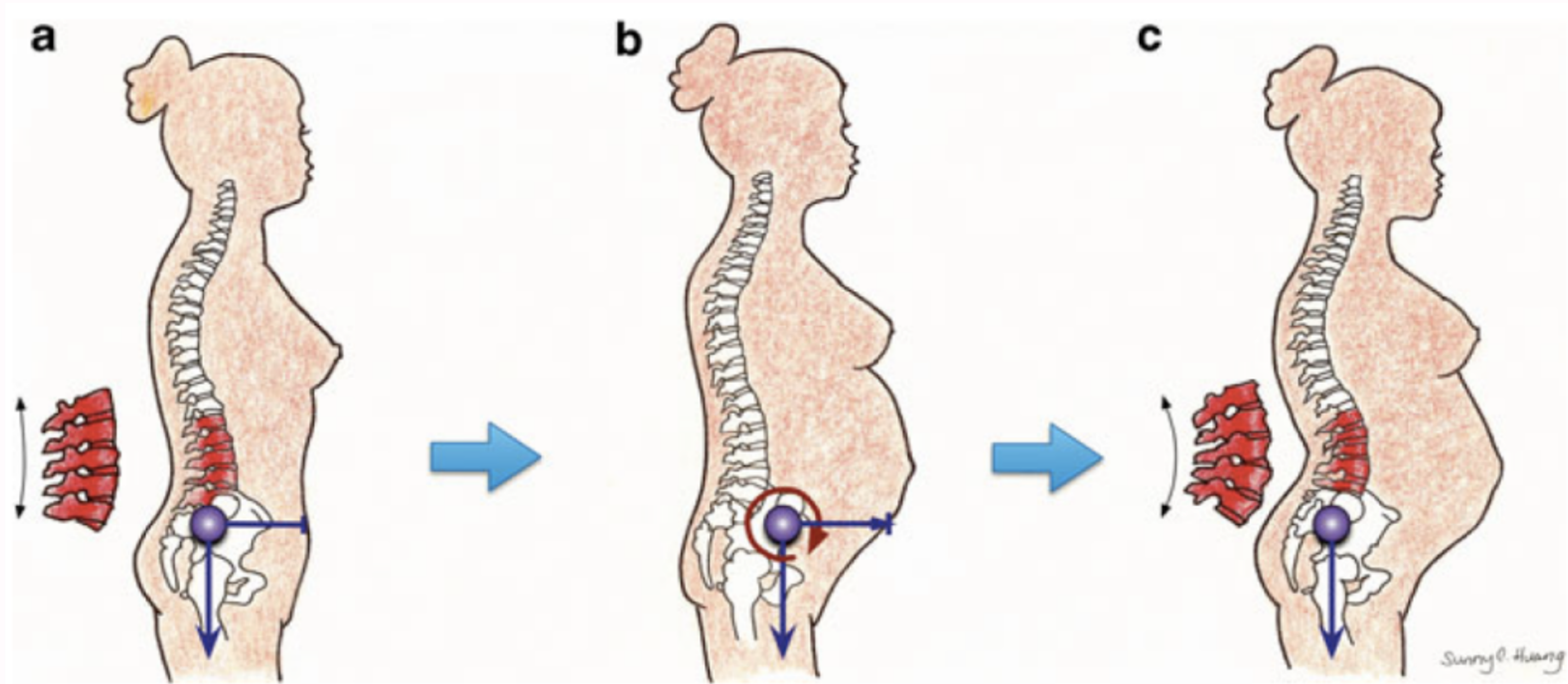
Diagnose (ICPC-2 W99 Bekkenløsning)

- Anamnese
- Smertelokasjon
- Positive kliniske tester
- *Det anbefales ikke bruk av billeddiagnostikk*

Etiologi

Bilde: Fitzgerald, Segal, Musculoskeletal Health in Pregnancy and Postpartum, An Evidence-Based Guide for Clinicians (bok)

FORELDRE: Akxel Lund Svindal og Amalie Iuel. Her i juli, knappe to måneder før sønnen Storm ble født. Foto: Geir Olsen / NTB

" De siste ukene har det dukket opp noen utfordringer. Jeg har fått litt bekkenløsning og lyskebrokk."

VG

FORELDRE: Aksel Lund Svindal og Amalie Luel. Her i juli, knappe to måneder før sønnen Storm ble født. Foto: Geir Olsen / NTB

Hvorfor er en god anamnese viktig?

- Stille rett diagnose
- Fange opp røde, gule og blå flagg
- Individuell behandling, informasjon og råd
- For at kvinnene skal føle seg sett og hørt

Anamnese

**Starte med åpent spørsmål, f.eks.
“Hva kan jeg hjelpe deg med?”**

- 42 lydopptak av fysioterapi-konsultasjoner
- *KCQ - key clinical question*
- Pasientene ble avbrutt i 60 % av tilfellene etter KCQ
- Tidligere forskning: Pasienter bruker i gjennomsnitt 92 sekund på å fortelle om problemet dersom de ikke blir avbrutt
- Aktuell studie: Ingen av pasienten snakket i 92 sekund, også om de ble gitt mulighet til det

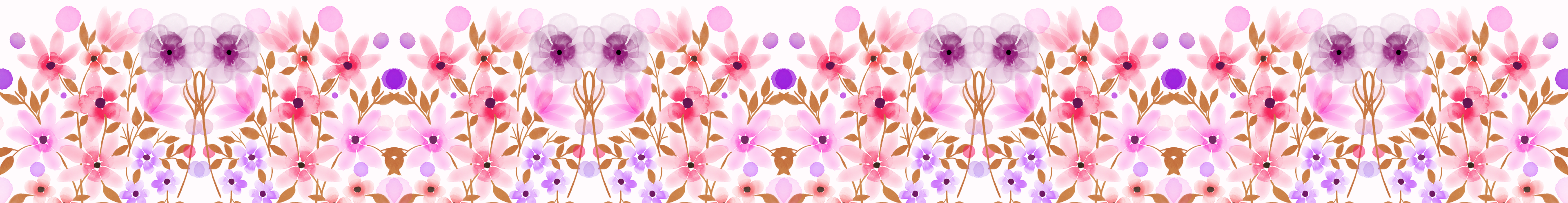

Kasusstikk

- *Annabelle er 28 år og 22 uker gravid med sitt første barn*
- *Travel kontorjobb og er glad i å trene på fritiden*
- *Veldig vondt i bekkenet med stråling til baksiden av lårene*

- *Annabelle går til fastlegen som ganske raskt konkluderer med at hun har fått "bekkenløsning"*
- *Annabelle får 100 % sykmelding og beskjed om å roe ned og ta hensyn til smertene*

Anamnese

Smerte og funksjonsnedsettelse

- Debut (akutt eller gradvis)
- Intensitet (på NRS-skala)
- Lokalisering (hvor gjør det vondt, evt. utstråling)
- Variasjon (morgen versus kveld, hvilesmerter, hva gjør det verre og hva gjør det bedre?)
- Karakter (type smerte)
- Funksjonsnedsettelse (sitting, ståing, gåing, løfting...)
- Søvn

Anamnese

Graviditeten og tidligere fødsler

- Svangerskapsuke
- Første barn eller tidligere gravid
- Komplikasjoner i dette eller tidligere svangerskap
- Rygg- eller bekkenleddsmerter i tidligere svangerskap
- Erfaring med tidligere fødsel og barseltid

Anamnese

Sykdommer eller tidligere skader

- Sykdommer
- Fast medisin
- Tidligere skader eller operasjoner i rygg eller bekken
- Tidligere behandling for rygg eller bekkenleddsplager
- Vondt andre steder i kroppen

Anamnese

Sosialt og psykologisk

- Arbeid (type arbeid, tilrettelegging og arbeidstrivsel)
- Familiesituasjon og støtte i familien
- Fysisk aktivitet (før svangerskapet og i svangerskapet)
- Forventninger til bekkenleddsmertene i svangerskapet
- Forventninger til prognose etter fødsel
- Forventninger til behandling av aktuell smerte

Risikofaktorer

“Risk factors for pregnancy-related pelvic girdle pain: a scoping review”

- Inkluderte 24 studier
- 148 forskjellige potensielle risikofaktorer ble undersøkt i de forskjellige studiene
- Stor variasjon i definisjoner og målemetoder
- Vanskelig å gjøre metaanalyser
- Kun 14 faktorer ble undersøkt i mer enn 1 studie

- Faktorer assosiert med bekkenleddsmerter:
  - tidligere rygg og/eller bekkenleddsmerter
  - høy BMI (overvekt/fedme)
  - lav alder
  - lavt utdanningsnivå
  - ingen fysisk aktivitet før svangerskapet
  - tidligere rygg traume/operasjon

fysisk krevende arbeid
multiparous
depresjon
angst
stress
hormonspiral (progesteron)

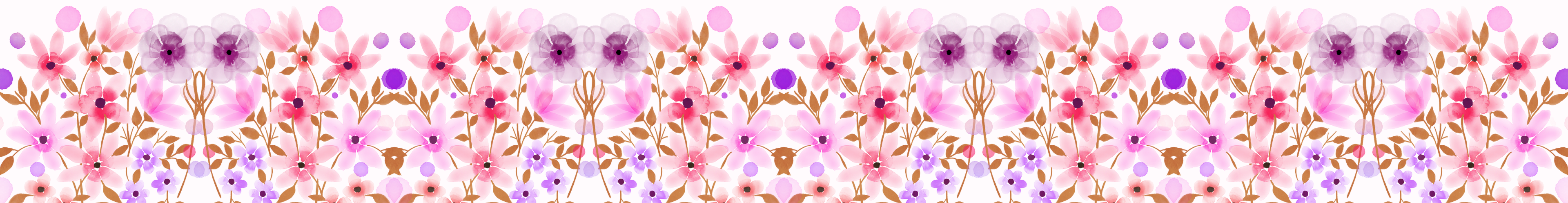

Kasuisstikk

- *Annabelle: 28 år og 22 uker gravid med sitt første barn*
- *Travel kontorjobb og er glad i å trene på fritiden*
- *Veldig vondt i bekkenet med stråling til bakksiden av lårene*

- *Annabelle går til fastlegen som ganske raskt konkluderer med at hun har fått "bekkenløsning"*
- *Annabelle får 100 % sykmelding og beskjed om å roe ned og ta hensyn til smertene*

Klinisk undersøkelse

Observasjon

- Gå
- Sitte
- Stå
- Sitte til stå
- AROM lumbalt

Kliniske tester

Sensitivitet er sannsynligheten for at en kvinne med bekkenleddsmerter har positiv test

Spesifisitet er sannsynligheten for at en kvinne uten bekkenleddsmerter har negativ test

Spesifikk tester

Posterior - iliosakralledd

- Posterior pelvic pain provocation test (P4)
- Patrick Faber test
- Bridging test
- Trendelenburg test - modifisert

Anterior - symfyse

- Palpasjon av symfyssen
- Trendelenburg - modifisert
- MAT test

Funksjonell test

- Active straight leg raise (ASLR)

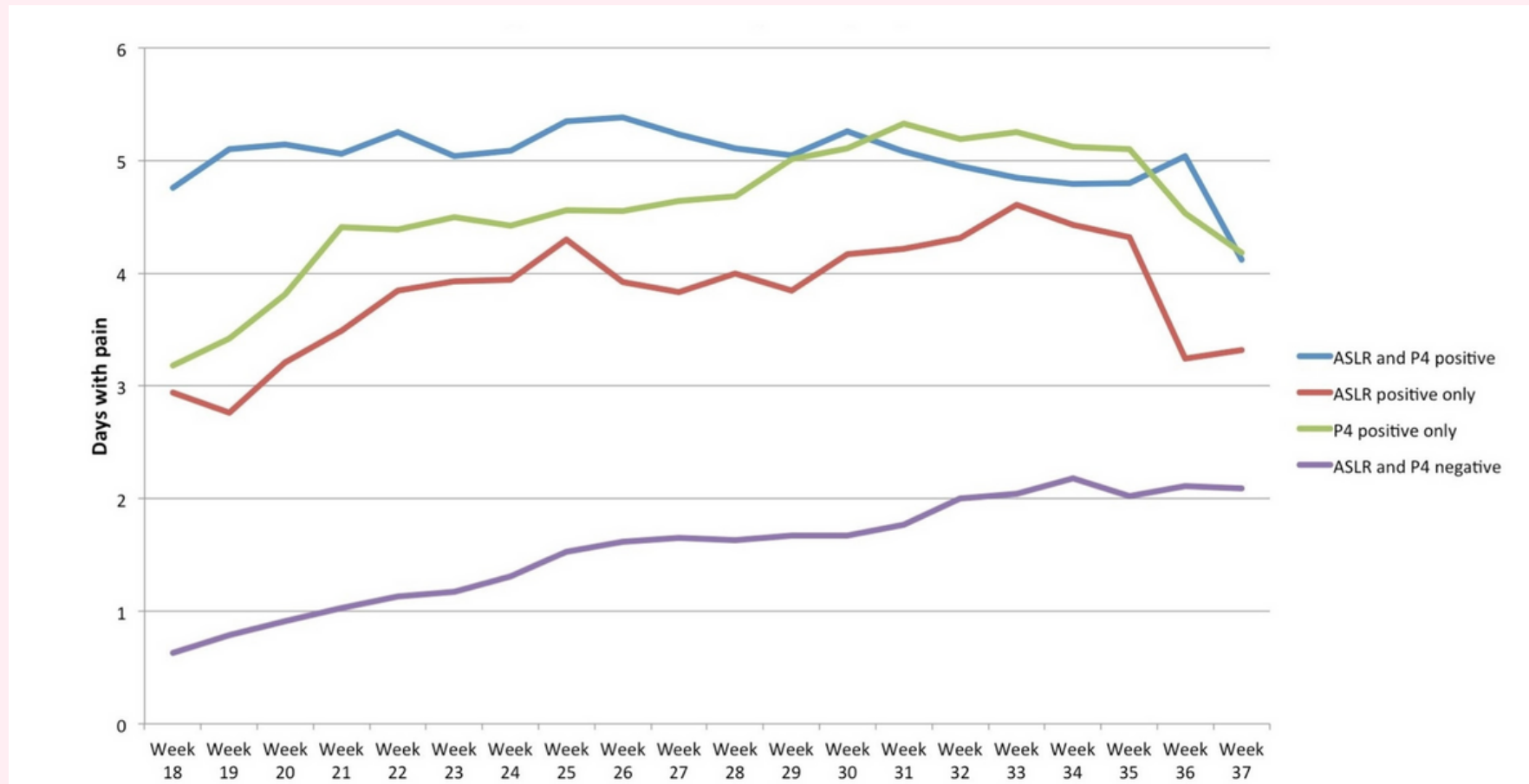
P4 og ALSR

Positiv ALSR og P4 omkring svangerskapsuke 18:

Predikerer persisterende plagsomme bekkenleddmsrter mer enn 5 dager i uken resten av svangerkapet

Malmqvist et al. (2018)

- PGP har betydning for funksjonsnedsettelse enn LBP i svangerskapet
P4 og ALSR var uavhengig assosiert med PGP Robinson et al. (2010)

Malmqvist et al. Can a bothersome course of pelvic pain from mid-pregnancy to birth be predicted? A Norwegian prospective longitudinal SMS-Track study. BMJ Open. 2018 Jul 25;8(7):e021378

Robinson et al. Pelvic girdle pain, clinical tests and disability in late pregnancy. Manual Therapy. Volume 15, Issue 3, June 2010, Pages 280-285.

P4 - Posterior pelvic pain provocation test

- Ryggliggende
- 90 grader i hofte
- En hånd på kne og en hånd under sacrum
- Trykk ned på kneet i retning femur
- Reproducerer smerte - positiv test

- Sensitivitet: 0.69 til 0.93
- Spesifisitet: 0.80 til 0.98

- P4 var negativ hos pasienter med diagnostisert lumbal skiveprolaps på CT (Gutke et al. 2009)

ASLR - active straight leg raise

- Ryggliggende
- 20 cm mellom beina
- Uten hjelp - løfte beinet strakt 20 cm
- Pasienten blir bedt om å fortelle hvordan det føles. Smerte, ubehag eller vanskeligheter med å gjennomføre testen.

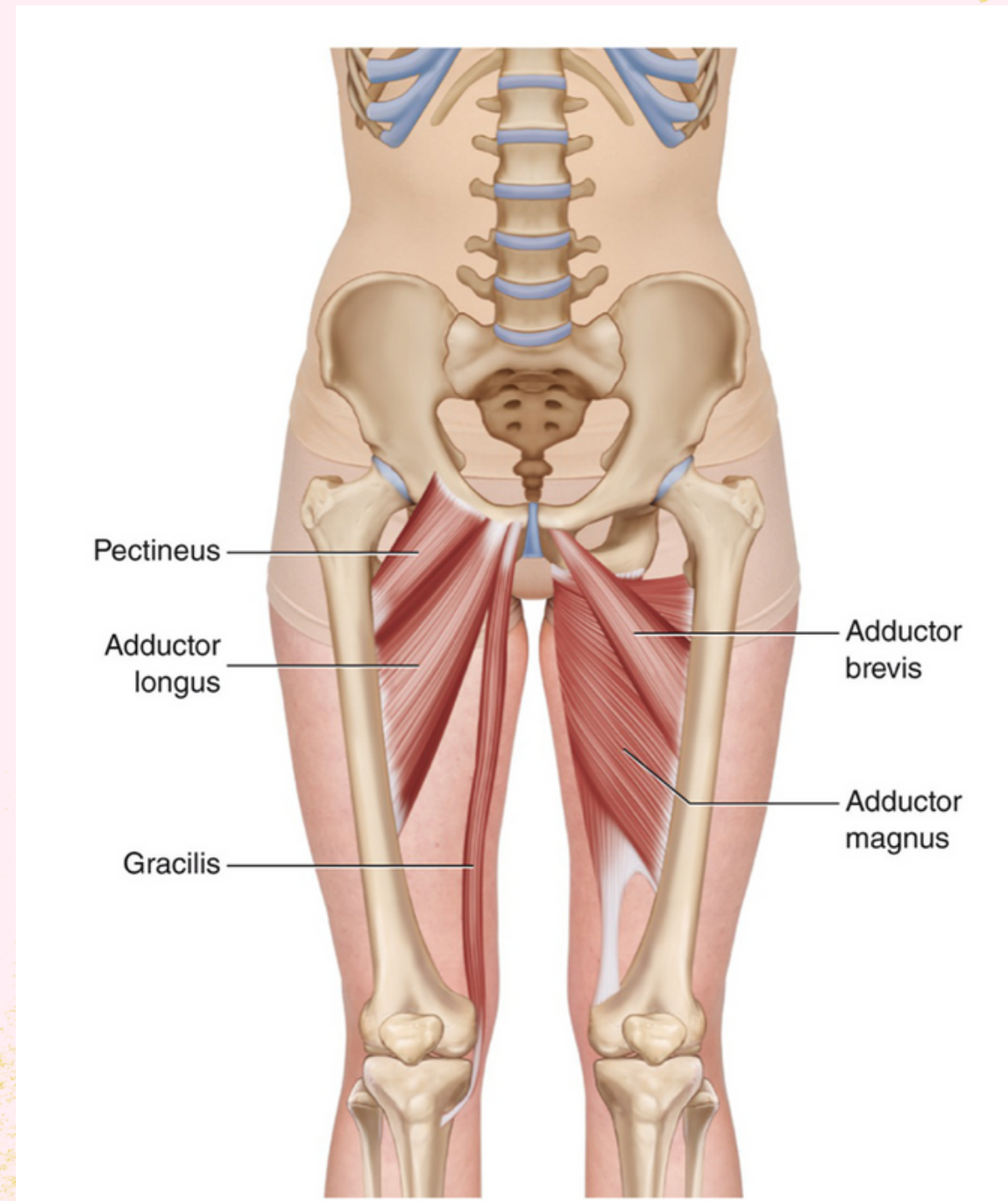
- Sensitivitet: 0.69 til 0.93
- Spesifisitet: 0.80 til 0.98

Gradering av ALSR:
0-5 på hver side
0= ikke vanskelig
1= lite vanskelig
2= noe vanskelig
3= veldig vanskelig
4= veldig vanskelig
5= klarer ikke gjennomføre

Totalt 0 - 10

Palpasjon av symfyse og adduktormuskler

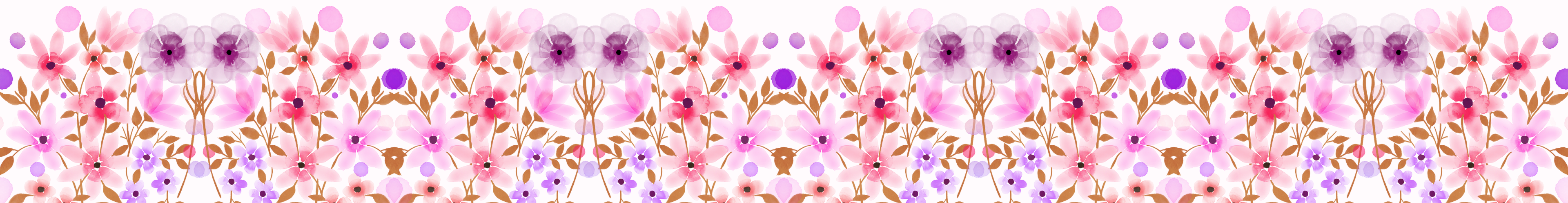
- Kommunikasjon er viktig!
- Fortell hva du gjør og hvorfor du gjør det
- Sensitivt område
- Adduktormuskler fester seg i området rundt symfyse
- Feste til del av rectus abdominis
- Våg å palpere og behandle

Kasusstikk

- *Annabelle: 28 år og 22 uker gravid med sitt første barn*
- *Travel kontorjobb og er glad i å trene på fritiden*
- *Veldig vondt i bekkenet med stråling til bakksiden av lårene*

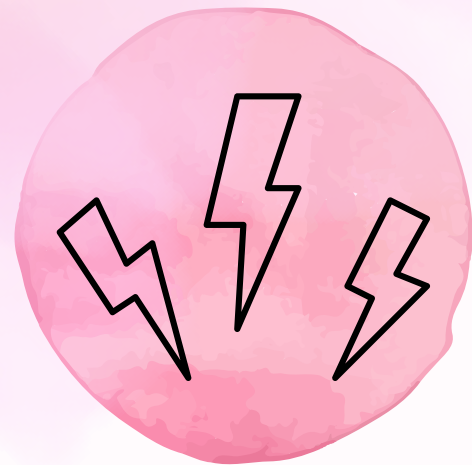
- *Annabelle går til fastlegen som ganske raskt konkluderer med at hun har fått "bekkenløsning"*
- *Annabelle får 100 % sykmelding og beskjed om å roe ned og ta hensyn til smertene*

Behandling

Smerte forklaringsmodell

- Pain neuroscience education (PNE) - god effekt på kroniske plager
- Strategier for å unngå frykt påvirkende tanker

Psykososial og livsstil faktorer

- Jobbtilfredshet
- Stressnivå
- Katastrofering
- Søvn
- Lytte til kroppen - mestring

Holdning og Ergonomi

- Holdning relatert til rygg
- Bekkenbelte
- Krykker

Trening

- Styrke rundt hoften (gluteals, AB og ADDuktorer) og magen (dype og overfladiske magemuskler)
- Kan være subgrupper som responderer annerledes på trening, som kan forandres gjennom svangerskapet
- Bekkenbunnsøvelser

- Vannbasert trening - mindre smerter enn på land
- Yoga / tøying
- Unngå høy belastning, asymmetrisk belastning av bekkenet og aktiviteter som provoserte smertene for å unngå forverring av symptome

Stuge, B. Evidence of stabilizing exercises for low back pain - and pelvic girdle pain - a critical review. Brazilian journal of physical therapy. 2018; 23(2): 181-186.

Weis, CA, et al. Chiropractic care for adults with pregnancy-related low back, pelvic girdle pain, or combination pain: a systematic review. Journal of manipulative and physiological therapeutics. 2020; 43(7):714-731.

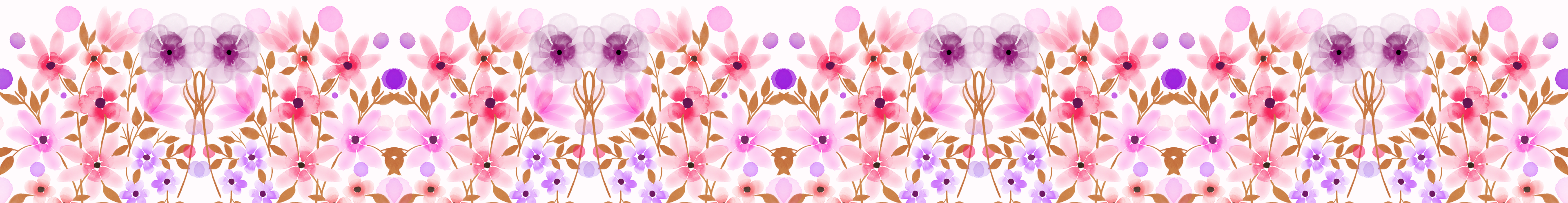
Gutke, A. et al. Treatments for pregnancy-related lumbopelvic pain: a systematic review of physiotherapy modalities. Acta obstetrica et gynecologica scandinavica. 2015; 94: 1156-1167.

How to individualize treatment?

- Fokus på pasientens preferanse
- Ta hensyn til psykologiske og fysiologiske faktorer
- Dose (hyppighet, varighet, intensitet)
- Gjennomførelse (gruppe, individuelle/hjemme-øvelser)
- Kvalitet på gjennomførelse - med/uten veiledning

How can we get the patient to perform the exercises?

- Must know why they do the exercise; flexibility, strength, etc.
  - Keep a training diary - shows progress and increases motivation and completion
-
-

Manuell terapi

- Lite vitenskaplig bevis for bruk av manuell behandling
- Noen studier som viser redusert smerte og økt funksjon ved bruk av SMT, individualiserte øvelser og tips/råd
- Studie av Beales (2015) viste at selv om det var 50 % av fysioterapeuter som brukte mobilisering/manipuleringsteknikker, ble disse ikke brukt ved PPGP diagnose
- Akupunktur - reduserte smerter og økte funksjon
- "Doing something was more successful than doing nothing"

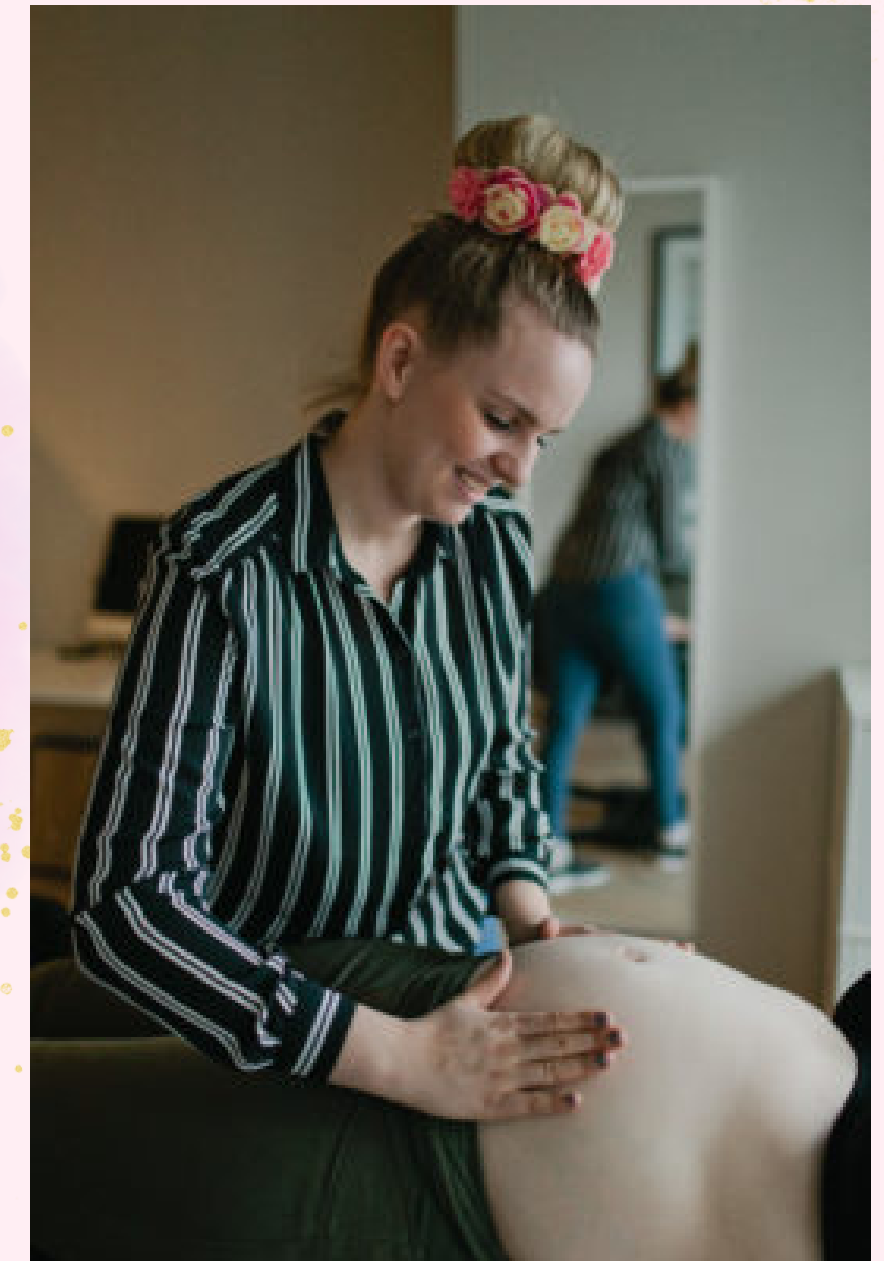
Gutke, A. et al. Treatments for pregnancy-related lumbopelvic pain: a systematic review of physiotherapy modalities. Acta obstetrica et gynecologica scandinavica. 2015; 94: 1156-1167

Weis, CA et al. Chiropractic care for adults with pregnancy-related low back, pelvic girdle pain, or combination pain: a systematic review. Journal of manipulative and physiological therapeutics.2020: 43(7):714-731.

Bivirkning av behandling

- Alle studiene inkludert i oversikten rapporterte kun milde og forbigående effekter av intervensjon av bekkenleddene
- Ømhet etter behandling

Kasustikk

- *Annabelle er nå mor til Lykke på 18 måneder*
- *Lykke går i barnehage og Annabelle er i 100 % jobb*
- *Hun har sluttet å nattamme og er mye bedre i bekkenet*
- *Trener 2 ganger i uken sammen med nabokånene*
- **MEN** *hun får murringer i bekkenet dagene før menstruasjon og eggløsning*
- *Hun vil gjerne planlegge ny graviditet og vil vite hvordan hun kan forebygge at hun blir like vond som sist svangerskap*

Forebygging

- Bekkenbunnsøvelser reduserte sannsynligheten for å få bekkenleddsmerter i siste del av svangerskapet og økte funksjonen
- Spesifikke kjerneøvelser før svangerskapet har liten effekt på å forebygge PPGP
- Generalisert hypermobilitet (GJH) økte ikke risikoen for PGP, men kvinnene med GJH hadde høyere smerteintensitet. Dette gjaldt spesielt kvinner med BMI på 25 eller høyere
- Fysisk aktivitet før svangerskapet reduserer ikke sannsynligheten for å få PGP og/eller LBP i svangerskapet, MEN kvinner som var fysisk aktive før svangerskapet hadde mindre smerteintensitet

Davenport et al. Exercise for the prevention and treatment of low back, pelvic girdle and lumbopelvic pain during pregnancy: a systematic review and meta-analysis. Br J Sports Med. 2019 Jan;53(2):90-98. doi: 10.1136/bjsports-2018-099400. Epub 2018 Oct 18. PMID: 30337344.

Mamipour, H. et al. Effect of core stabilization exercises on pain, functional disability, and quality of life in pregnant women with lumbar and pelvic girdle pain: a randomized controlled trial. Journal of manipulative and physiological therapeutics. 2023; 46(1): 27-36.

Ahlqvist K et la. Generalized joint hypermobility and the risk of pregnancy-related pelvic girdle pain: Is body mass index of importance?-A prospective cohort study. Acta Obstet Gynecol Scand. 2023 Oct;102(10):1259-1268. doi: 10.1111/aogs.14664.

Takk for oss